

Силабус
освітньої компоненти
Аналітичне читання з англійської мови
2026-2027 навчальний рік

Освітня програма «Середня освіта (мова і література (англійська))»
Спеціальність А4 Середня освіта
Предметна спеціальність А4.02 Середня освіта (Мова та зарубіжна література (англійська))
Спеціалізація А4.021 Середня освіта (Англійська мова та зарубіжна література)
Галузь знань А Освіта
Рівень вищої освіти: другий (магістерський) рівень вищої освіти

Викладач	Богдана САЛЮК
Посилання на сайт	https://bdpu.org.ua/teachers/salyuk-bogdana-anatoliyivna/
Контактний тел.	066 27 32 526
Е-mail викладача:	ba_saliuk@bdpu.org.ua
Графік консультацій	вівторок, 13.00–14.00 (Zoom)

Обсяг курсу на поточний навчальний рік:

Кількість кредитів / годин	Форма навчання	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота	Звітність
5 / 150 год.	очна (денна)	20	20	110	Залік
	заочна (дистанційна)	6	6	138	

Семестр: осінній

Мова навчання: українська / англійська

Ключові слова: аналітичне читання, текст, категорія художнього тексту, дискурс, лінгвальна одиниця, екстралінгвальний чинник, прагматична функція, інтерпретація тексту

Мета курсу: формування у здобувачів вищої освіти умінь зіставляти та характеризувати класичні та новітні теорії вивчення дискурсу, інтерпретувати художні тексти на основі їх базових одиниць і категорій, розкривати прагматичні функції лінгвальних одиниць і екстралінгвальних чинників у текстах.

Предмет курсу: особливості зв'язного тексту та моделей побудови зв'язного мовлення, інтегрування тексту лінгвальними одиницями різного рівня, текстотвірні засоби та змістові категорії.

Компетентності та програмні результати навчання:

ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу, синтезу та застосування знань у практичних ситуаціях.

ФК1. Здатність до поглиблення знань і розуміння предметної області та професійної діяльності.

ФК2. Здатність володіти всіма складниками державної та іншомовної комунікативної компетентності на рівні С1 і використовувати їх у процесі професійної і міжособистісної комунікації у сферах усного і писемного мовлення.

ПК2. Здатність застосовувати різностильові та різножанрові одиниці у текстах усно і письмово відповідно до етичних і моральних норм іншомовного середовища.

ПК3. Здатність використовувати системні знання про основні періоди розвитку літератури, еволюцію напрямів, жанрів і стилів, тенденції світового та українського літературного процесу.

ПРН1. Демонструє граматичну правильність, лексичний діапазон і соціолінгвістичну відповідність власного мовлення, вільно володіє сучасними лексико-граматичними нормами англійської мови для здійснення професійної комунікації в усному і писемному мовленні.

ПРН2. Здійснює лінгвістичний і філологічний аналіз текстів різних жанрів і стилів, пояснює ідейно-тематичний зміст літературних текстів з урахуванням ідіостилу автора.

ПРН7. Демонструє рівень загальнотеоретичної та професійної підготовки з іноземної мови й зарубіжної літератури та методики їх навчання, здійснює науковий пошук і застосовує дослідницькі методи.

Зміст курсу:

Тема 1. Аналітичне читання художнього тексту: методи, етапи, прийоми. Лінгвістичний аналіз – складова комплексного аналізу художнього тексту. Предмет і завдання, методологічні основи та методи дослідження художнього тексту (описовий метод, контекстуально-інтерпретаційний метод, метод діалогічної інтерпретації, прагматичний метод, статистичний метод, метод авторизації, зіставний метод, метод лінгвістичного експерименту, семантико-стилістичний метод). Основні етапи аналітичного читання (аналізу)

художнього тексту. Аналітичне читання художнього тексту з погляду комунікативної лінгвістики. Прийоми філологічного аналізу художнього тексту (візуального сприйняття письмового тексту, конверсаційний аналіз, сприйняття тексту на слух, сегментування, спостереження, коментування).

Тема 2. Структурно-семантична організація тексту. Концептуальний аналіз художнього тексту. Категорії тексту. Типи тексту. Надфразна єдність. Рівень речення та рівень тексту. Предикативно-релятивний комплекс. Інші види членування тексту (приєднування, парцеляція, конструкції чужого мовлення та ін.). Категорія “цілісність тексту” (змістова, структурно-граматична). Комунікативна цілісність тексту. Категорія зв’язності.

Тема 3. Художній текст як об’єкт філологічного аналізу. Текст як мистецьке явище, текст як психологічне явище, текст як інтелектуальне явище, текст як соціальне явище. Художній текст vs. нехудожній текст: диференційні ознаки художності (естетична функція, образність, вимисел/фікційність, множинність інтерпретацій). Категорія образності тексту: образ як базова одиниця художнього мислення, співвідношення «образ – поняття – символ». Критерії відбору художньої словесності для філологічного аналізу. Мультисенсорність художнього тексту: мовні засоби відтворення зорового, слухового, тактильного, нюхового, смакового досвіду. Синестезія як текстотвірний прийом. Сенсорна образність у структурі авторського задуму.

Тема 4. Текст і висловлювання: прагматика висловлювання. Семіотична модель знакової теорії спілкування. Стилїстика мови та стилїстика висловлювання. Змістова структура прагматики висловлювання. Текст і дискурс. Стратегії та тактики співрозмовників. Текст і фрейм, структурні компоненти ситуації. Поняття фрейму.

Тема 5. Текст і інформація: кодування, декодування, концепція. Текст і інформація: закони її змін під час пізнання. Різні підходи до семантичного навантаження терміну «інформація». Головні аспекти кодування та декодування інформації. Інтерпретація художнього тексту реципієнтом. Текст і концепція: її зміст та мовленнєве втілення. Поняття «концепція» у світлі когнітивної лінгвістики. Концепція тексту як один з головних засобів філологічного аналізу тексту.

Тема 6. Суб’єктивність сприйняття тексту. Образ автора і образ читача. Об’єктивна оцінка лінгвістичних особливостей, екстралінгвальних явищ і авторського задуму. Текст і процес: складові процесу. Суб’єктивність сприйняття художнього тексту. Лінгвальні й екстралінгвальні чинники аналізу художнього тексту. Лінгвістична природа категорії образу автора: структура, позатекстові фактори (світогляд автора та витоки його формування, джерела вивчення світогляду, індивідуальні психофізіологічні особливості образу автора). Образ читача як лінгвопоетична категорія. Мовні засоби для означення моделі читача. Активність / пасивність сприйняття інформації читачем. Образ читача – категорія комунікативної лінгвістики.

Тема 7. Система точок зору в художньому прозовому тексті. Способи опису сюжетного часу. Модальність художнього тексту. Тематичне поле. Пресупозиція та підтекст. Типи викладу змістово-фактуального матеріалу. Форми викладу художньої інформації. Співвідношення мовленнєвих структур у прозовому тексті. Абзац як одна з основних композиційних частин художнього тексту. Абзац і модальність тексту. Мовленнєві структури: авторське слово та слово персонажа. Типи викладу змістово-фактуального матеріалу, пов'язані з чужим словом (словом персонажа). Невласне-авторська оповідь. Невласне-пряме мовлення. Мовні засоби вираження невластивого мовлення. Невласне-прямий діалог (полілог).

Тема 8. Засоби номінації та персоніфікації персонажа в художньому тексті. Прийом антропоморфізму. Еквівалентні одиниці мови. Авторська точка зору в текстових структурах. Головні семантичні опозиції. Власне ім'я як знак авторського виділення (підкреслення). Загальне ім'я (апелятив) в позначенні персонажа (типи повторних номінацій за способом творення). Типологічні особливості текстів з точки зору способу номінації персонажа. Займенник як знак виділення. Займенник як знак автосемантичного позначення особи.

Тема 9. Мовностилістичні засоби створення комічного. Типи вербального комізму: іронія, сарказм, каламбур, гіпербола, літота. Ситуативний комізм vs. мовний комізм. Стилестичні засоби створення комічного ефекту: невідповідність, абсурд, пародія, травестія. Зіткнення реєстрів мовлення (стилестичний контраст «високого» й «низького») як джерело комічного ефекту. Мовленнєва характеристика комічного персонажа.

Тема 10. Специфіка композиційно-мовленнєвої організації драматичного тексту. Діалогічна природа драматичного тексту: діалог як основна форма драматичного мовлення, відсутність оповідача. Ремарка: типи (початкові/поточні), функції (інформативна, експресивна, вказівка на дію, жест, інтонацію). Список дійових осіб: конвенції найменування персонажів, роль характеризувальних приміток у переліку дійових осіб. Композиційні одиниці драматичного тексту: акт, сцена, ява; побудова діалогу (репліка, підхоплення репліки). Непрямий (імпліцитний) спосіб характеротворення персонажа.

Тема 11. Специфіка лінгвоаналізу поетичного тексту. Вірш і проза: диференційні ознаки поетичного мовлення (сегментація на рядки, посиленість ритмічності, семантична щільність). Лінгвістичний аналіз метра та ритму. Ритмоутворювальні одиниці: стопа, рядок, строфа. Системи віршування в англомовній поезії: силабо-тонічна й тонічна (акцентна) системи. Фонетичний рівень (термінологія поетичної фонетики; семантичний аналіз повторів голосних звуків; семантика звукових повторів приголосних звуків).

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усьо го	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд.	с. р.		л	п	лаб.	інд.	с. р.
Тема 1. Аналітичне читання художнього тексту: методи, етапи, прийоми.	14	2				12	14	2				12
Тема 2. Структурно-семантична організація тексту	14	2	2			10	14					14
Тема 3. Художній текст як об'єкт філологічного аналізу.	14	2	2			10	14					14
Тема 4. Текст і висловлювання: прагматика висловлювання.	14	2	2			10	14	2				12
Тема 5. Текст і інформація: кодування, декодування, концепція.	14	2	2			10	14	2				12
Тема 6. Суб'єктивність сприйняття тексту. Образ автора і образ читача.	14	2	2			10	14					14
Тема 7. Система точок зору в художньому прозовому тексті.	14	2	2			10	14		2			12
Тема 8. Засоби номінації та персоніфікації персонажа в художньому тексті.	14	2	2			10	14		2			12
Тема 9. Мовностилістичні засоби створення комічного.	14	2	2			10	14		2			12
Тема 10. Специфіка композиційно-мовленнєвої організації драматичного тексту.	12	2	2			8	12					12
Тема 11. Специфіка лінгвоаналізу поетичного тексту.	12		2			10	12					12

Усього годин	150	20	20			110	150	6	6			138
--------------	-----	----	----	--	--	-----	-----	---	---	--	--	-----

Методи навчання:

- методи організації навчально-пізнавальної діяльності здобувачів: словесні (розповідь, пояснення, бесіда, навчальна дискусія), наочні (ілюстрації, презентації), практичні (виконання вправ) з використанням засобів дистанційного навчання (інтерактивні комп'ютерні відеоконференції, online-консультації на базі освітньої платформи *Zoom* і месенджерів (*Viber*, *WhatsApp*);

- пояснювально-ілюстративний; частково-пошуковий (евристичний); індуктивні, дедуктивні, метод аналогій, самостійна робота з електронним навчально-методичним комплексом; індивідуальні завдання (підготовка презентації); інтерактивні методи (метод проєктів, проблемний метод, метод пізнавальних ігор, «мозковий штурм», кейс-метод, метод рольової гри), застосування інноваційних та інформаційних технологій (blended learning, flipped classroom, distance learning, content and language integrated learning, cooperative learning).

Політика курсу (особливості проведення навчальних занять): від здобувача вищої освіти очікується здатність відповідати на питання за вивченим матеріалом, обговорення дискусійних питань, уміння робити філологічний аналіз текстів різних жанрів і стилів, активна участь у практичних заняттях і виконання самостійної роботи.

Політика освітньої компоненти ґрунтується на засадах академічної доброчесності, прийнятої в Університеті (<https://surl.li/pgjpzb>). Не допускаються будь-які види академічного плагіату, фальсифікація та фабрикація даних, списування; забороняється використання здобувачами освіти додаткових джерел інформації під час оцінювання навчальних результатів (у тому числі засобами електронного зв'язку). Якщо у ході освітньої діяльності здобувач використовує інтернет-ресурси, штучний інтелект або інші джерела інформації, він має про це обов'язково вказувати (наводити відповідні посилання).

При використанні ГШІ необхідно дотримуватись університетського положення (<https://surl.li/aemakh>) – при підготовці до практичних занять дозволено часткове використання ШІ для структурування матеріалу, підготовки презентацій, перекладання джерел з інших мов. Забороняється копіювання та генерація неправдивих фактів. Забороняється його використання в контрольованому середовищі під час проведення іспиту.

Технічне та програмне забезпечення/обладнання, наочність: технічне (комп'ютер, мультимедійний проектор, екран/інтерактивна дошка); програмне (напр., *Microsoft Office: Power Point, Word, Moodle*, Інституційний репозитарій БДПУ); наочність (презентації у різних форматах).

Система оцінювання та вимоги:

Оцінювання навчальних досягнень здобувачів здійснюється відповідно до «Положення про порядок оцінювання знань здобувачів у Бердянському державному педагогічному університеті».

Підсумковий рейтинг з навчальної дисципліни – це сума рейтингової оцінки за результатами поточної успішності здобувачів вищої освіти (сума балів за поточну роботу на практичних заняттях і балів за самостійну роботу).

За весь курс здобувач отримує максимум 100 балів (підсумкова оцінка). До їх складу входять:

- **60 балів** – поточний контроль успішності на практичних заняттях,
- **40 балів** – контроль самостійної роботи.

Таблиця 1. Максимальна вага поточного та підсумкового контролю у балах

Вид контролю	Максимальна вага поточного та підсумкового контролю в балах	Підсумкова оцінка
Поточний контроль		100
Практичні заняття	60	
Самостійна робота	40	

Розподіл набраних здобувачем балів під час практичних занять
Оцінювання здобувачів відбувається за шкалою 1-7 балів за всі види роботи:

- 1 = F (критично низький рівень),
- 2 = FX (незадовільно з можливістю перескладання),
- 3 = E (задовільно),
- 4 = D (задовільно+),
- 5 = C (добре),
- 6 = B (добре+),
- 7 = A (відмінно).

Здобувач отримує оцінки за роботу на кожному практичному занятті плюс за виконання завдань із самостійної роботи.

Формула перерахунку балів за практичні заняття

$$N_{\text{практ}} = (A \div B) \times 60$$

Де:

N_{практ} = остаточні бали за практичні заняття (максимум 60),

A = сума всіх балів, отриманих здобувачем на практичних заняттях,

B = максимально можлива сума балів на практичних заняттях,

60 = максимальна кількість балів, що зараховується за практичні заняття згідно таблиці розподілу.

Формула переведення балів за самостійну роботу

$$N_{\text{сам}} = (C \div D) \times 40$$

Де:

N_{сам} = остаточні бали за самостійну роботу (максимум 40),

C = сума всіх балів, отриманих здобувачем за самостійну роботу,

D = максимально можлива сума балів за самостійну роботу,

40 = максимальна кількість балів, що зараховується за самостійну роботу згідно таблиці розподілу.

Таблиця 2. Внутрішня університетська шкала оцінювання

Шкала оцінювання, що використовується в університеті	Шкала оцінювання ЄКТС
90-100	A
78-89	B
65-77	C
58-64	D
50-57	E
35-49	FX (з можливістю повторного складання)
1-34	F (з обов'язковим повторним вивченням ОК)

Список рекомендованих джерел

Основні

1. Богдан В. В. Синтактика, семантика, прагматика англomовних приєднувальних конструкцій і складних речень з підрядним зв'язком: монографія. Донецьк: ЛАНДОН-XXI, 2011. 263 с.
2. Єщенко Т. А. Лінгвістичний аналіз тексту: навч. посіб. для студентів. Київ: Академія, 2009. 264 с.
3. Єщенко Т. А. Робочий зошит для самостійної роботи студентів з лінгвістичного аналізу тексту. Київ: Академія, 2009. 264 с.
4. Загнітко А. П. Лінгвістика тексту: навч. посіб. Київ: Академія, 2009. 264 с.
5. Кочан І. М. Лінгвістичний аналіз тексту: навч. посіб. Київ: Знання, 2008. 423 с. 423 с.
6. Крупа М. Лінгвістичний аналіз художнього тексту: посібник для студентів філологічних спеціальностей вищих навчальних закладів. Тернопіль: Підручники і посібники, 2010. 496 с.
7. Науменко А. М. Філологічний аналіз тексту (Основи лінгвопоетики): навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Вінниця: НОВА КНИГА, 2005. 416 с.

8. Рогульська О., Тарасова О., Росквас І. Аналітичне читання художніх творів як невід'ємна складова навчання іноземної мови. *Збірник наукових праць Національної академії Державної прикордонної служби України*. Серія: педагогічні науки. 2021. №24(1). С. 393-416.
9. Салюк Б.А. Мультисенсорний підхід у розвитку вмінь креативного письма // Утілене навчання в іншомовній освіті: мультимодальність, візуальність, цифрові практики : колективна монографія / І. Школа, Б. Салюк, Н. Прокопчук, Н. Дмитренко, В. Панченко, О. Дуброва, Д. Побережний ; за заг. ред. І. Школи, Н. Дмитренко. Житомир : Видавництво «Євро-Волинь», 2025. С. 42-66
10. Шемякіна Н. Аналітичне читання як метод навчання іноземної мови в закладах вищої освіти. *Collection of Scientific Papers «ЛЮГОС»* (March 7, 2025; Oxford, UK). 2025 С. 271–275. <https://doi.org/10.36074/logos-07.03.2025.056>
11. Школа І. В., Салюк Б. А. Іронія як елемент британської лінгвокультури: аналіз комунікативних практик на платформі Reddit. *Закарпатські філологічні студії*. 2025. Вип. 41. Т. 2. С. 155–158. DOI: <https://doi.org/10.32782/tps2663-4880/2025.41.2.25>
12. Analytical reading: drills and skills : навчально-методичний посібник для студентів 2 курсу факультету іноземних мов / О. В. Кузнєцова, В. В. Кукушкін, І. Ю. Набокова. Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2023. 64 с.
13. Shkola I., Saliuk B., Tabakova H. Культурний код у просторовому вимірі роману Г. К. Честертона «Повернення Дон Кіхота». *Закарпатські філологічні студії*. 2026. Вип. 47. С. 237-242 <https://doi.org/10.32782/tps2663-4880/2026.47.37>
14. Shkola I., Saliuk B., Tabakova H., Aleksandrova H. Temporal-spatial Canvas of Creative Space in Virginia Woolf's «Orlando». *Академічні студії. Серія «Гуманітарні науки»*, Вип. 1, 2026. С. 168-173 DOI <https://doi.org/10.52726/as.humanities/2026.1.22>

Додаткові

15. Бацевич Ф. С. Основи комунікативної лінгвістики: підручник. Київ: Видавничий центр «Академія», 2014. 344 с.
16. Бублейник Л. В. Особливості художнього мовлення: навч. посіб. зі спецкурсу. Луцьк: Вежа, 2000.
17. Безугла Л. Р. та ін. Дискурс як когнітивно-комунікативний феномен: монографія. Харків: Константа, 2005.
18. Галич В. Поетика публіцистичного тексту (на матеріалі творчості Олеса Гончара). Київ: Шлях, 2006.
19. Голянич М. Внутрішня форма слова і художній текст. Коломия: Вік, 1997.
20. Грушко Н. Текстові категорії як фактор текстової системності. Лінгвістичні студії. Донецьк: ДонНУ, 2001. Вип. 8.

21. Загнітко А. П. Текстотвірний потенціал заголовка. URL: <http://www.ualogos.kiev.ua>
22. Кабаченко І. Л. Малашевська І. Я. Дидактичні підходи до навчання аналітичного читання німецькою мовою у вищій школі. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського*. Серія: Філологія. Журналістика. Том 36 (75) № 5 2025. Частина 1. С. 110-115
23. Коб'якова І. К. Поверхнева та глибинна структури текстів: типологічні аспекти. URL: <http://www.visnyk.sumdu.edu.ua>
24. Краснова Л. Текст як художня цілісність. *Українська мова і література в школі*. 2000. № 11 (171).
25. Мельник Т. Теоретичні засади філологічного аналізу художнього тексту. URL: <http://www.ukrlife.org>
26. Пац Л. Внутрішньотекстова валентність надфразної єдності. *Функціонально-комунікативні аспекти граматики і тексту*: зб. наук. праць. Донецьк: ДонНУ, 2004.
27. Рахнянський В. Робоча програма навчальної вибіркової дисципліни «Аналітичне читання сучасних англomовних художніх текстів» для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти. *Іноземні мови*. 2026. № 1. С. 155-162
28. Чистякова О. С. Лінгвостилістичний аналіз художнього тексту. *Наукові записки Національного університету "Острозька академія"*. Серія: Філологічна. 2016. № 60. С. 297-299.
29. Panchenko, V., Shkola, I., & Saliuk, B. English Beyond the Textbook: Grammar, Pronunciation and Sociocultural Variation in Spoken Communication. *Педагогічна Академія: наукові записки*, 2026. №30. <https://doi.org/10.5281/zenodo.20437751>

Інтернет-ресурси

30. Бібліотека БДПУ. URL: www.bdpu.org/library
31. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua>
32. A topically organized list of resources elsewhere on the Internet that may be of interest to the linguist. URL: <https://www.sil.org/linguistics/topical-links>
33. Google Академія. URL: <https://scholar.google.com>
34. International linguistic community online. URL: <https://linguistlist.org>